

2017-207

Nota Poperinge Ouderdomseweg

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Bart BOT

12-1-2018

Titel: Nota Poperinge Ouderdomseweg

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Bart Bot

Projectcode bureauonderzoek: 2017F93

Bekrachtigde archeologienota: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3909>

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2017K115

Intern projectnummer: 2017.207

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Poperinge, Ouderdomseweg

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X:35348, Y:171724; X: 35574, Y:171906

Oppervlakte plangebied: 21474m²

Oppervlakte onderzoeksgebied: 10511m²

Kadastergegevens: Poperinge Afdeling 1 - Sectie E - Nrs E388e, E389b en E408d (zie figuur 5)

Topografische kaart: /

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog, veldwerkleider, assistent-aardkundige), Bart Bot (archeoloog) en Ben Hamerlinck (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 12/01/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

<u>1.</u>	<u>INLEIDING</u>	4
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	7
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	7
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	8
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	8
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	8
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	8
<u>2.</u>	<u>ASSESSMENT</u>	12
2.1.	AARDKUNDIGE OPBOUW	12
2.2.	ASSESSMENT SPOREN	15
2.3.	ASSESSMENT VONDSTEN	27
2.4.	ASSESSMENT STALEN	30
2.5.	ASSESSMENT CONSERVATIE	31
2.6.	DATERING, INTERPRETATIE EN CONFRONTATIE MET VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES	32
2.7.	SYNTHESE	43
2.7.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	43
2.7.2.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	43
<u>3.</u>	<u>SAMENVATTING</u>	45
<u>4.</u>	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	46
<u>5.</u>	<u>BIJLAGES</u>	47

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Poperinge Ouderdomseweg, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit proefsleuvenonderzoek beschreven.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

In de archeologienota was volgende vraagstelling opgenomen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen archeologische sites en gekende archeologische waarden?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

1.2.2. Randvoorwaarden

Op het moment van schrijven van de bureaustudie waren de gronden nog in gebruik en voorzien van diverse obstakels, bomen en asfaltverhardingen waardoor het onderzoek diende te gebeuren in een uitgesteld traject.

¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3909>

Figuur 1 Zicht op het plangebied voor het verwijderen van de obstakels en bomen (foto overgenomen uit de bureaustudie).

Figuur 2 Zicht op het plangebied tijdens het proefsleuvenonderzoek en de uitbraak van de asfaltverhardingen ter hoogte van sleuf 1.

Figuur 3 Zicht op het plangebied in het noordoosten met de omwalling aan de straatzijde. Voor de aanleg van de omwalling werd grond gebruikt die weggegraven werd voor de aanleg van de weg. Deze weg ligt beduidend lager dan het westelijke deel.

Figuur 4 Zicht op de funderingswijze van de asfaltwegen (asfalt en compact steenslag).

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een eenvoudige verticale stratigrafie. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 12 onderbroken parallelle NW-ZO georiënteerde sleuven, bijna parallel aan de Ouderdomseweg en dwars op de gekende loopgraafstructuur (*Poperinghe Line*) uit de Eerste Wereldoorlog. Het vooropgestelde sleuvenplan diende grotendeels aangepast te worden omdat de asfaltverhardingen niet verwijderd waren voor aanvang van het proefsleuvenonderzoek. Het verwijderen ervan tijdens het onderzoek bleek ook geen optie aangezien ze dieper bleken te gaan dan verwacht. De zeer compacte steenslag fundering reikte tot in de C-horizont. De asfaltlaag zelf had een dikte van ca. 10 tot 15cm. Enkel ter hoogte van sleuf 1 werd door de asfaltverhardingen gegraven, nadien werd geopteerd om de sleuven aan te passen en aan te leggen ter hoogte van de groenzones. Ondanks deze afwijking werden de sleuven zodanig ingepland dat ze voor het volledige plangebied een duidelijk beeld gaven van de potentiële waarde, alsook voor de te verwachten structuren uit de Eerste Wereldoorlog. In totaal werden 11 sleuven aangelegd, verspreid over het volledige terrein. Voor de uitgraving werd gebruikgemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden meerdere kijkvensters, 8 in totaal, aangelegd om bepaalde sporen te verifiëren of om deze ruimer te kunnen bekijken. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze gedicht.

Het totale onderzoeksgebied was 10511m² groot. In het noordoosten van het terrein was een brede omwalling aanwezig, vlak aan en parallel aan de Ouderdomseweg. Deze omwalling met een oppervlakte van ca. 800m² kon niet onderzocht worden, waardoor de onderzoekbare zone ca. 9700m² bedraagt. Hiervan werd 1145m² (11,8%) onderzocht door middel van proefsleuven, en 75m² (0,8%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee met 12,6% voldoende behaald. In de praktijk werd meer oppervlakte opgelegd door middel van proefsleuven.

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Aangezien alle inmetingen gebeurden met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm werd voorafgaand het veldwerk geen hoofdmeetsysteem aangelegd. Elke proefsleuf en elk kijkvenster werd beschouwd als een individuele werkput. De aangelegde vlakken en de storten van sleuven werden onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus, dit leverde echter geen relevante archeologische vondsten op.

Het archeologisch vlak werd opgeschoond, waarbij in totaal 25 archeologische sporen werden geregistreerd. Er werden meerdere kijkvensters aangelegd om bepaalde sporen ruimer of in zijn volledigheid te kunnen bekijken. Alle sleuven en profielen kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen. De foto's werden genomen met een camera van het merk Canon PC1304. De aangetroffen vondsten werden ingezameld en voorzien van een vondstenkaartje. Er werden geen stalen genomen, gezien geen relevante sporen of andere interessante contexten werden aangetroffen die zich leenden tot staalname. Relevante delen van de putwandprofielen werden opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. In totaal werden vijf profielen geplaatst, verspreid over het volledige terrein, waarbij een gelijkaardige bodemopbouw kon worden vastgesteld.

De proefsleuven werden aangelegd op één niveau, meer bepaald op het niveau van de C-horizont net onder de teelaarde. In de meeste gevallen bleek de C-horizont zich op een diepte van ca. 45 tot 60cm diepte te bevinden.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op donderdag 21 en vrijdag 22 december 2017 in droge, grijze en mistige weersomstandigheden. Het kraanwerk werd uitgevoerd door Verbeke Grond- en Afbraakwerken. Erkend archeoloog Maarten Bracke trad op als veldwerkleider en assistent-aardkundige en Bart Bot als assistent-archeoloog. Een landmeter van MEET Het stond in voor het opmeten van de sleuven, profielen en hoogtes, deze gegevens werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door assistent-archeoloog Kris Van Quaethem.

1.3.3. Advies specialisten

Tijdens en na het vooronderzoek werden de resultaten voorgelegd aan Jan De corte (intergemeentelijk archeoloog CO7).

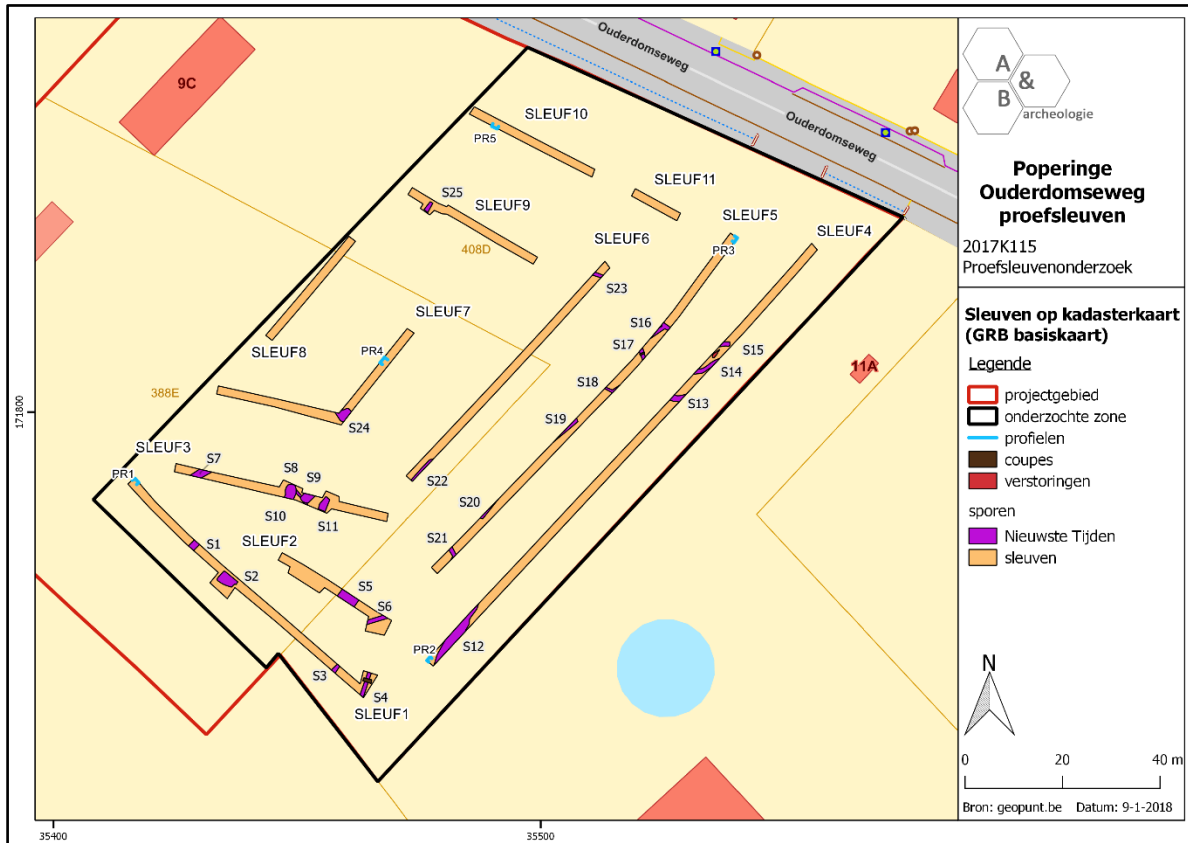
1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

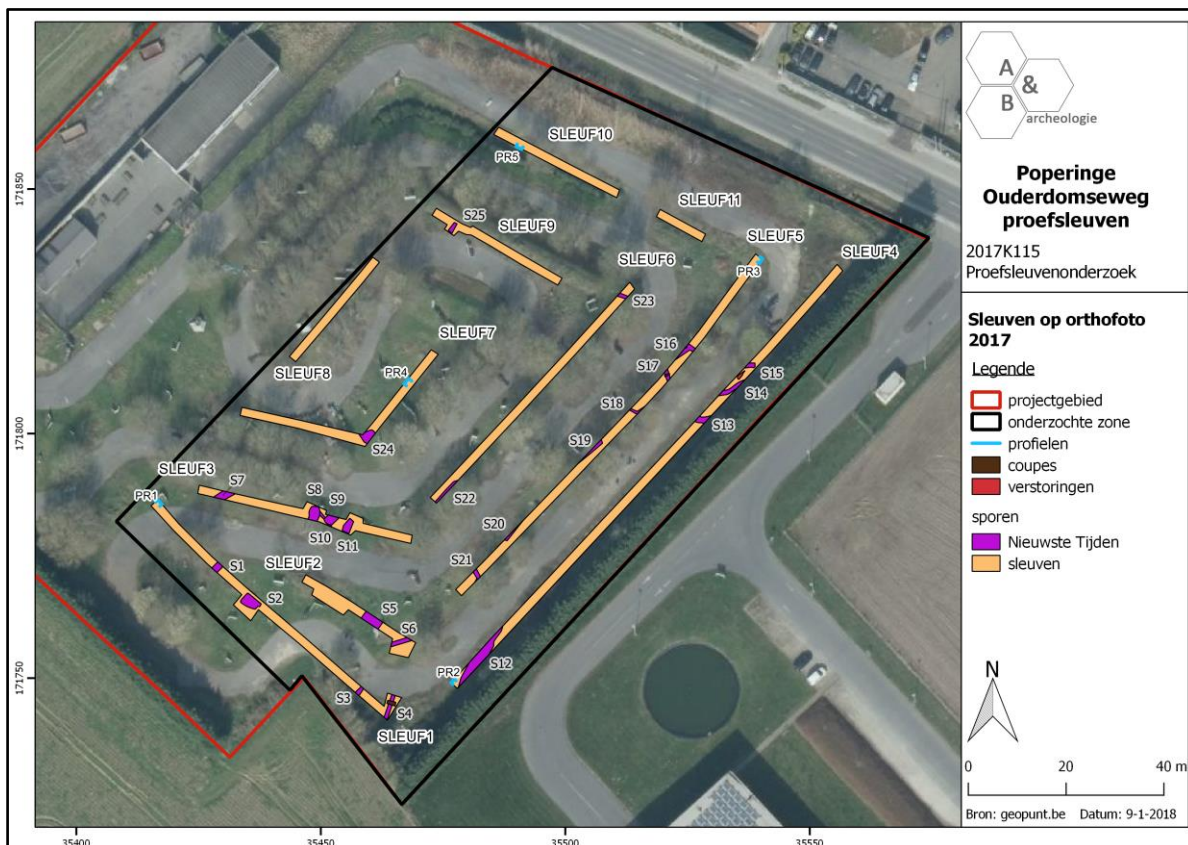
1.3.5. Selectie bronnen

De bekrachtigde archeologienota² van deze site werd als voornaamste bron aangewend. Daarnaast werden de resultaten van enkele archeologische onderzoeken uit de nabije omgeving geraadpleegd.

² <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3909>

Figuur 5 Sleuvenplan geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

Figuur 6 Projectie van de sleuven op de orthofoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 7 Aanleg en opschaven van een kijkvenster in sleuf 1 met een Britse Elephant (Eerste Wereldoorlog).

Figuur 8 Aanleg van de proefsleuven.

Figuur 9 Zicht op het plangebied vanuit de oostelijke hoek.

Figuur 10 Opmetingen van de proefsleuven.

2. Assessment

2.1. Aardkundige opbouw

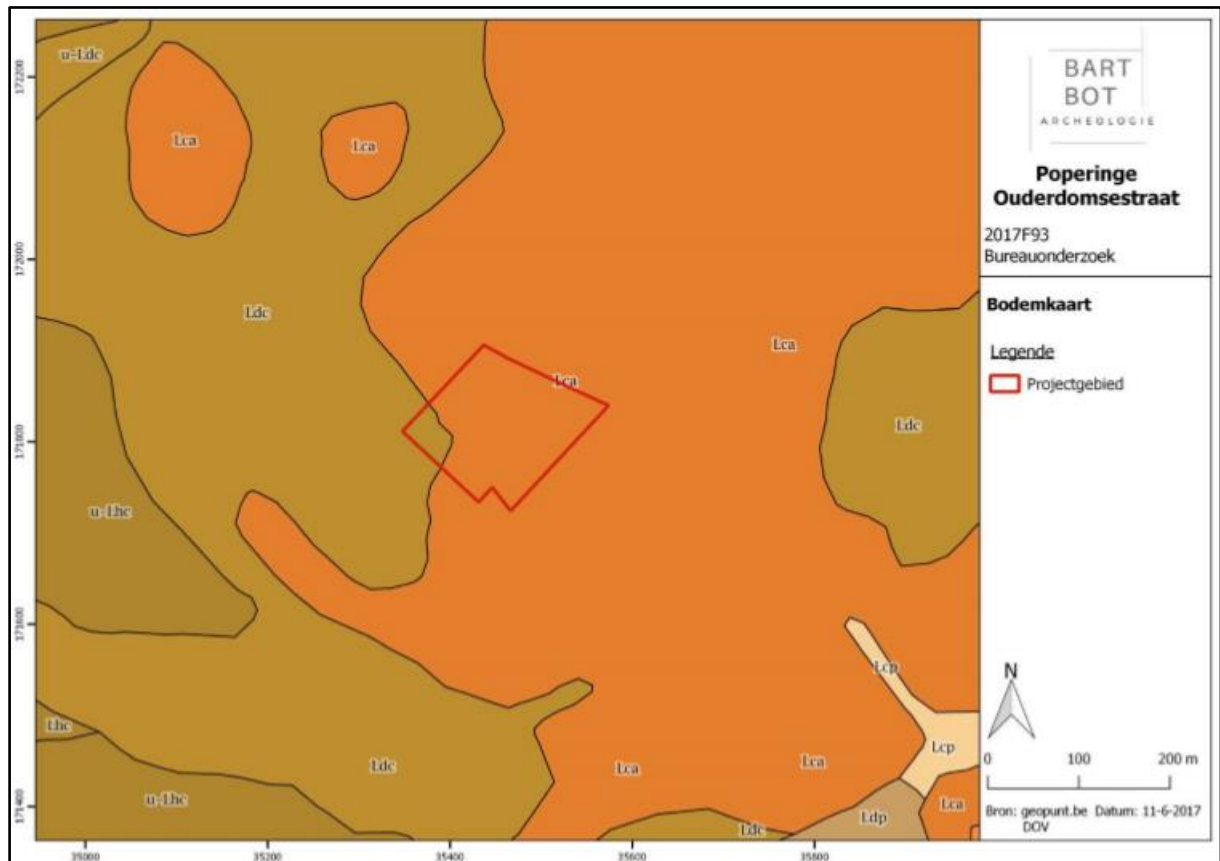
De aardkundige opbouw van het projectgebied werd op het terrein vastgesteld door het aanleggen van 5 bodemprofielen: 1 in sleuf 1 (westen), 1 in sleuf 4 (zuiden), 1 in sleuf 5 (oosten), 1 in sleuf 7 (centraal) en 1 in sleuf 10 (noorden).

De profielen volgen mee de topografische en bodemkundige gegevens van het terrein en liggen verspreid over het volledige terrein. Binnen het projectgebied worden op de bodemkaart (cfr. Verslag van resultaten bureaustudie) matig droge zandleembodems aangegeven. Specifiek voor het plangebied komen twee bodemtypes voor. Het grootste deel valt onder het type Lca, waarbij sprake is van een matig droge zandleembodem met een textuur B-horizont. Het meest westelijke deel is gekarteerd als een Ldc bodem. Deze bodem betreft een matig natte zandleembodem met een sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont.

De bodemopbouw in het onderzoeksgebied kan algemeen als volgt beschreven worden: de vastgestelde horizontsequentie was algemeen A(p) – (B) – C. In de meeste gevallen blijkt echter geen B-horizont aanwezig en bevindt de C-horizont zich meteen onder de teelaarde. Enkel bij profiel 1 in het westen werd een gevlekte B-horizont geattesteerd.

In alle profielen werd een matig natte tot natte teelaarde vastgesteld met een dikte van ca. 40 tot 55cm. Enkel ter hoogte van profiel 1 in het westen kon nog een gevlekte textuur B-horizont onderscheiden worden van ca. 10cm dik. In alle andere gevallen bevindt de C-horizont zich meteen onder de teelaarde. De C-horizont is, gezien het winterseizoen, vrij nat met een bleke bruine kleur met witgrijze vlekken.

De waarnemingen op het terrein tonen duidelijk aan dat het volledige plangebied valt onder een matig droge tot matig natte zandleembodem. Over het grootste deel van het plangebied werd geen B-horizont meer geattesteerd en werd deze opgenomen in de teelaarde.

Figuur 11 Uitsnede uit de bodemkaart (bron: bureaustudie – Bart Bot archeologie).

Figuur 12 Profiel 1 in sleuf 1 (centrale deel).

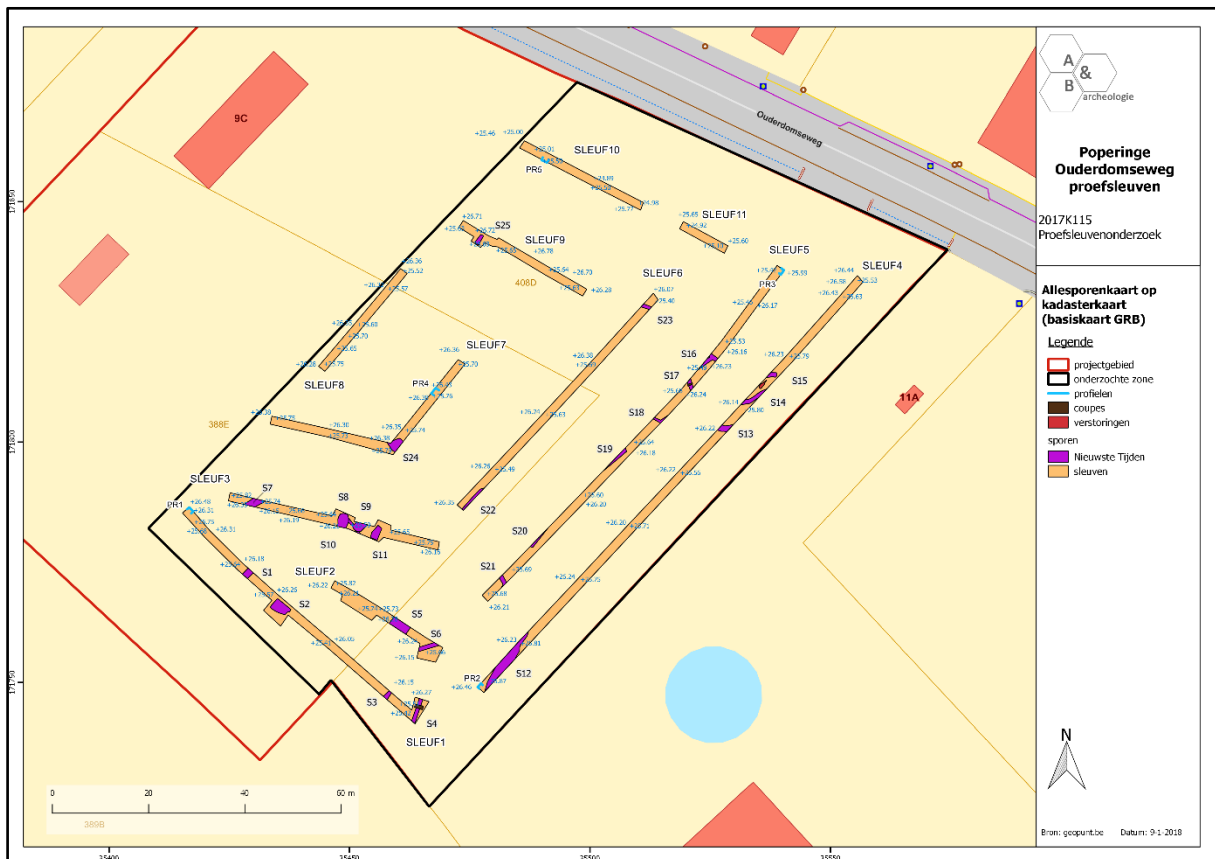
Figuur 13 Profiel 2 in sleuf 2 (noordelijke deel).

Figuur 14 Profiel 3 in sleuf 6 (zuidelijke deel).

2.2. Assessment sporen

In totaal werden 25 sporen aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek. Het gros van de sporen, 22 in totaal, behoren toe aan de Eerste Wereldoorlog. 1 spoor heeft een onbepaalde datering en twee andere sporen zijn van een recente aard.

Figuur 15 Allesporenkaart geprojecteerd op het huidige kadaster (bron: geopunt.be).

De 22 sporen uit de Eerste Wereldoorlog kunnen onderverdeeld worden in vier groepen, meer bepaald een schuilplaats (S2), een loopgraaf met extractiegreppels (S3, S4, S5, S6, S12, S13, S14, S15, S16, S17, S18, S19, S20, S21, S22 en S23), een krengebegraving (S25) en drie bomkraters (S8, S9 en S24).

In het zuidwesten van het plangebied werd bijna centraal in sleuf 1 een rechthoekige schuilplaats of Britse *Elephant shelter* (S2) blootgelegd voorzien van een toegang in het zuidoosten. De schuilplaats heeft een NW-ZO oriëntatie en meet ca. 2,5 op 3,5m. De structuur lag op ca. 30m ten noordwesten van de getande loopgraaf *Poperinghe Line*. Een *Elephant shelter* is opgebouwd uit twee houten liggers aan de lange zijden waarop metalen L-vormige profielen werden gemonteerd. Op deze profielen werden de boogvormige metalen golfplaten bevestigd die de dakconstructie vormden. In veel gevallen werd de dakconstructie extra beveiligd door het opwerpen van zand of zandzakken. Intern zijn de structuren meestal voorzien van een plankenvloer, in sommige gevallen werd zelfs baksteen gebruikt,

en een mogelijke rudimentaire haardplaats. Voorbeelden van dergelijke *Elephant shelters* zijn goed gekend en werden onder andere aan de Sint-Jansstraat in Poperinge aangetroffen (cfr infra). In de structuur werd een los brokstuk teruggevonden dat mogelijk intern werd gebruikt. Ter controle werd centraal een kleine testput gegraven waaruit bleek dat geen vloer in hout of steen meer aanwezig was. De structuur heeft nog een maximale diepte van ca. 50cm onder het archeologische vlakniveau.

Figuur 16 Zicht op de rechthoekige *Elephant shelter* (sleuf 1 – S2).

Figuur 17 Zicht op de rechthoekige Elephant shelter (sleuf 1 – S2).

Figuur 18 Centrale controleput in de shelter met een maximale diepte van ca. 50cm. Een houten vloer werd niet vastgesteld. Mogelijk is deze reeds vergaan of gerecupereerd.

Langs de zuidoostelijke zijde werden verschillende segmenten (S3, S4, S5, S6, S12, S13, S14, S15, S16, S17, S18, S19, S20, S21, S22 en S23) aangesneden van de getande loopgraaf *Poperinghe Line*. Deze loopgravenlinie is opgebouwd uit een getande loopgraaf waarlangs aan de borst- en rugzijde op enkele meter afstand extractiegreppels werden uitgegraven. De uitgegraven grond werd opgeworpen naar de centrale loopgraaf toe als extra bescherming. De loopgraafstructuur is opgebouwd volgens een getand principe van *firebays* en *traverses* van telkens 5m lang. De loopgraaf zelf heeft een breedte van ca. 50 tot 70cm. In doorsnede kon opgemerkt worden dat ofwel geen beschoeiing aanwezig was ofwel gebruik werd gemaakt van metalen golfplaten als vloer. Dit laatste kon ook vastgesteld worden in het onderzoek naar de *Poperinghe Line* aan de Sint-Jansstraat in Poperinge. De loopgraaf zelf bleek ca. 15cm diep bewaard te zijn of ongeveer 65 tot 75cm onder het huidige maaiveldniveau.

Langs de borst- en rugzijde werden de extractiegreppels aangesneden. Deze greppels hadden als doel om de loopgraaf extra te voorzien met een opgeworpen berm aan de voor- en achterzijde als extra bescherming. Op die manier diende de loopgraaf ook niet te diep ingegraven te worden. De extractiegreppels zijn onregelmatiger van vorm en patroon en volgen mee het verloop, hetzij meer rechtlijniiger of licht golvend, van de loopgraaf.

Figuur 19 Zicht op de getande loopgraaf S6 in sleuf 2.

Figuur 20 Zicht op de loopgraaf (sleuf 5 – S16) met resten van de golfplaten beschoeiing.

Figuur 21 Zicht op de loopgraafsegmenten met aanduiding van het verder verloop (sleuf 5).

Figuur 22 Coupe op de getande loopgraaf met een vloer in metalen golfplaat (sleuf 1 – S4).

Figuur 23 Coupe op de getande loopgraaf zonder enige beschoeiing (Sleuf 5 – S17).

Figuur 24 Zicht op de borstweringsgreppel met een licht golvend verloop (sleuf 4 – S14).

Figuur 25 Coupe op de extractiegreppel aan de rugzijde (S3 – sleuf 1).

In het noordelijke deel van het terrein in sleuf 9 werd een krengebegraving (S25) teruggevonden. Het gaat om een afgeronde rechthoekige kuil met een grootte van ca. 2m op 1,2m en een NO-ZW oriëntatie. In de kuil kon het beendermateriaal vastgesteld worden van een paard of muilnier in deels anatomisch verband. Een groot deel van het dier bleek bij de aanleg van het terrein verstoord te zijn. Het dier lag op zijn linkerzijde begraven met het hoofd in het noordoosten omhoog tegen de grafkuil.

Gezien de hogere positie van het hoofd bleek dit slechts deels bewaard (onderkaak). Enkel de linker delen van het lichaam waren bewaard, waaronder nog één been en twee ijzeren hoefijzers. De rechter benen (voor en achter) waren verdwenen. Het botmateriaal was bovendien matig tot slecht bewaard. De krengebegraving kan mogelijk in verband gebracht worden met de twee Britse barakken die aangegeven staan op de loopgravenkaart van mei 1918 vlak buiten het onderzoeksgebied, ten noordwesten van de vindplaats van de begraafing.

Figuur 26 Zicht op de krengebegraving met onderaan de positie van het hoofd. In het profiel is duidelijk een verstoorde bodemopbouw op te merken.

Figuur 27 Zicht op de onderkaak na het lichten. Deze bleek in zeer slechte staat, waarbij duidelijk al enkele breuklijnen kunnen opgemerkt worden. Enkel de tanden konden behouden blijven.

De laatste groep van sporen uit de Eerste Wereldoorlog betreffen de bomkraters. In totaal konden drie bomkraters (S8, S9 en S24) onderscheiden worden. Gezien de ligging van Poperinge vrij ver achter het front is het lage aantal bomkraters niet verwonderlijk. De bomkraters behoren wellicht toe aan bombardementen tijdens het Duitse lenteoffensief in 1918 vanuit de regio van de Kemmel.

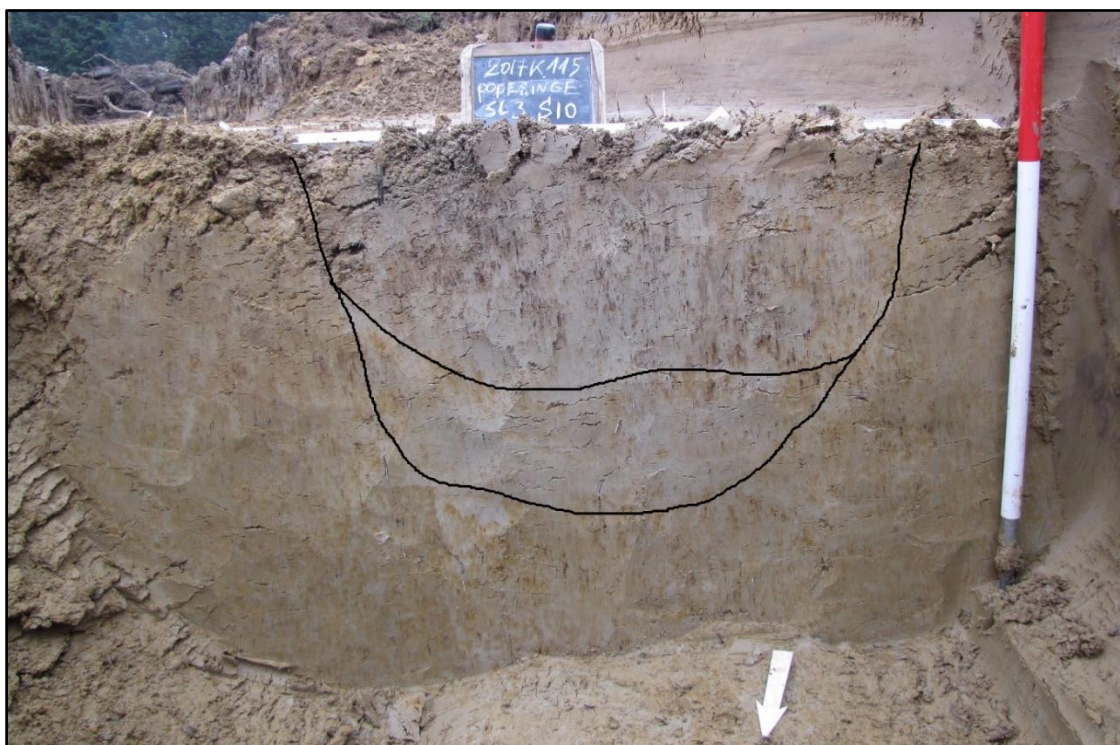

Figuur 28 Zicht op bomkrater S24 in sleuf 7. De bomkrater heeft een diameter van ca. 2,4m en behoort toe aan een zwaarder Duits kaliber.

In sleuf 3 werd een sterk uitgeloopte NW-ZO georiënteerde greppel S10 aangesneden. De greppel heeft een breedte van ca. 1m. De greppel kenmerkt zich door een witgrijze vulling met mangaanspikkels. Op de greppel werd een coupe geplaatst waarbij duidelijk een tweeledig opvulling kon opgemerkt worden. Bovenin bevindt zich een mangaanrijke witgrijze zandleem met daaronder een steriele witgrijs en sterk uitgeloopte vulling. De greppel heeft een u-vormige opbouw en reikt tot ca. 50cm diep. Vondstmateriaal bleek afwezig bij het opschaven en het couperen, waardoor een exacte datering uitblijft. Op basis van de vulling kan de greppel wel voorzichtig en ruim gedateerd worden van de metaaltijden tot en met de middeleeuwen. Andere sporen die hiermee in verband kunnen staan werden niet aangetroffen.

Figuur 29 Zicht op de uitgeloopte greppel S10 in sleuf 3.

Figuur 30 Doorsnede van de uitgeloopte greppel S10 met bovenaan een mangaanrijke witgrijze vulling en onderin een vrij steriele witgrijze laag.

2.3. Assessment vondsten

Tijdens het veldwerk werden drie inventarisnummers uitgedeeld. Twee vondstnummers werden toebedeeld aan vondstmateriaal uit de *Poperinghe Line* en één vondstnummer aan het botmateriaal en de hoefijzers van de krengebegraving.

In de loopgraaf werden in segment S4 (sleuf 1) een fragment van een zwarte kam in bakeliet teruggevonden en een bodemfragment industrieel wit aardewerk van een bord of ondertas (INV. Nr. 1). Op de kam staat nog deels de fabrikant G. K. Co geschreven. Het bodemfragment draagt de stempel van Badonviller Demi Porcelaine met het embleem van twee vissen omgeven door vier kruisjes. Onderin de stempel staat de themanaam Prime Rose. De Franse fabriek kent haar oorsprong op het einde van de 19de eeuw en maakt gebruik van verschillende stempeltypes³.

In de loopgraaf werden in segment S17 (sleuf 5) twee wandfragmenten industrieel wit aardewerk teruggevonden van een drinktas of kom (INV. Nr. 2). De scherven vertonen geen specifieke kenmerken of beschilderingen.

Inventarisnummer 3 betreft het botmateriaal, de tanden en de twee hoefijzers van het paard of muildier.

De volledige vondstenlijst kan geraadpleegd worden in bijlage.

³ <http://www.infofaience.com/nl/badonviller-merken/category/1>

Figuur 31 Britse kam in bakeliet (inventarisnummer 1).

Figuur 32 Bodemfragment met stempel van Badonviller Demi Porcelaine (inventarisnummer 1).

Figuur 33 Twee wandscherven van een drinktas of kom (inventarisnummer 2).

Figuur 34 Selectie van het botmateriaal van het paard of muilnier met de twee hoefijzers. Het botmateriaal vertoont diverse splijtbreuken en werd daarom meteen na het reinigen gefotografeerd vooraleer het bot degradeert en uiteenvalt.

2.4. Assessment stalen

Er werden geen sporen aangetroffen die zich leenden tot het nemen van grondstalen voor een verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.5. Assessment conservatie

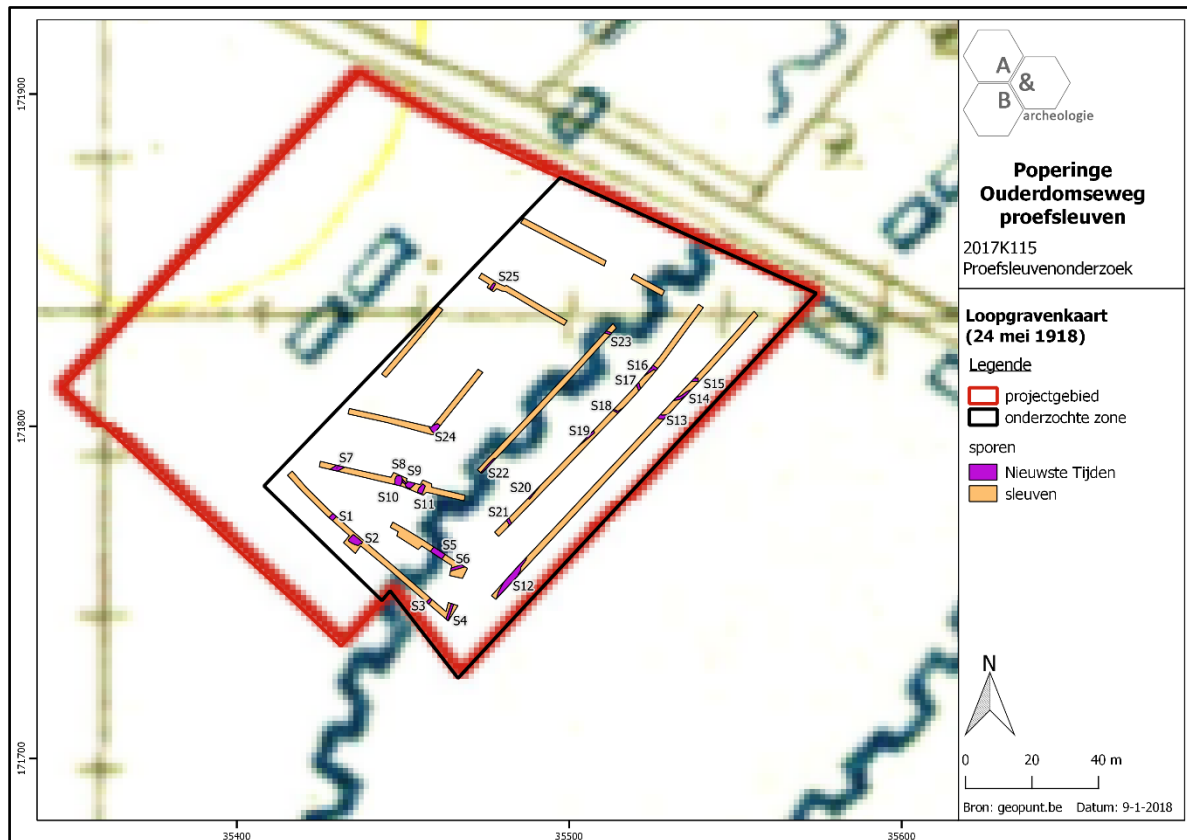
Niet van toepassing, er werden geen vondsten aangetroffen die zich leenden tot een verdere conservatie.

2.6. Datering, interpretatie en confrontatie met voorgaande onderzoeksfases

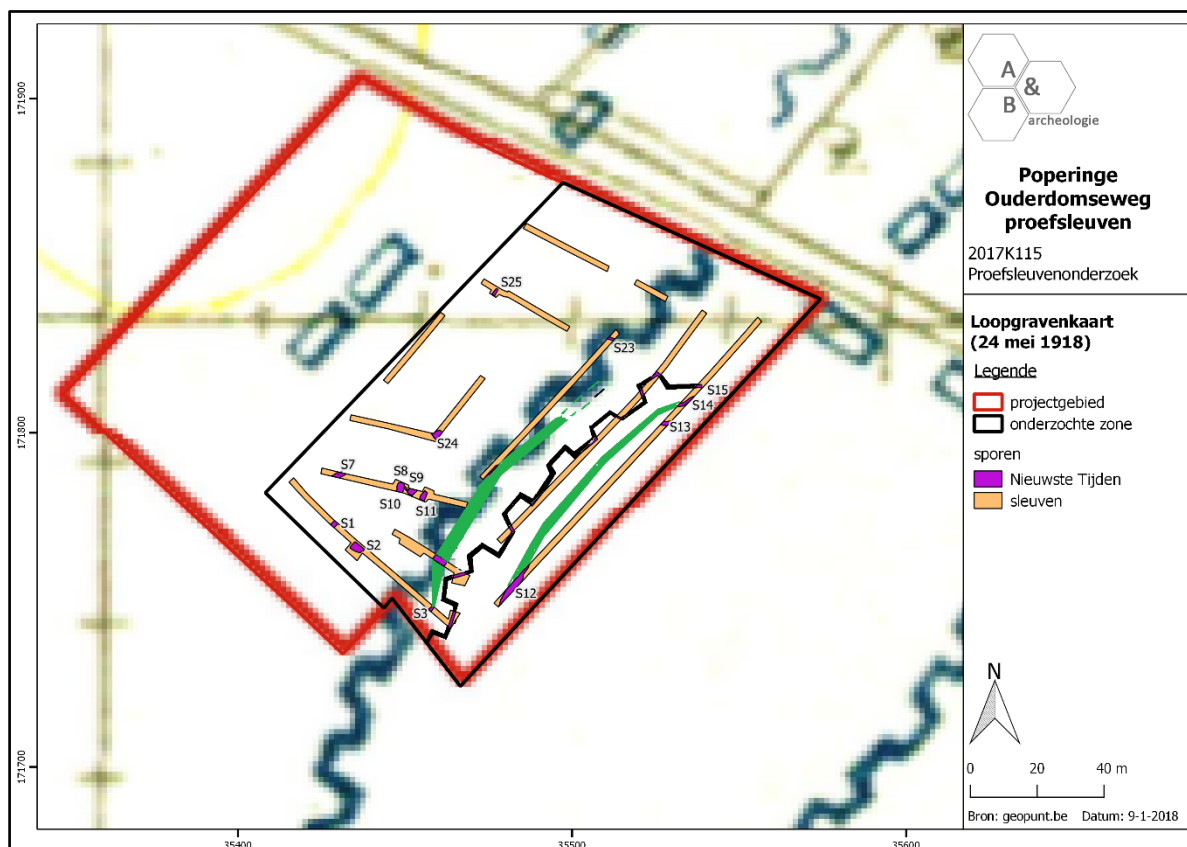
In het plangebied werden 25 sporen aangetroffen die voornamelijk in de Eerste Wereldoorlog kunnen gedateerd worden. Zoals te verwachten volgens de cartografische bronnen werden resten aangesneden van de loopgraaf *Poperinghe Line* die aangelegd werd op het einde van 1917 en het begin van 1918 in het kader van het Duitse lenteoffensief en mogelijk dreiging voor Poperinge. De loopgraaf kent een regelmatig verloop van *firebays* en traversen die telkens 5m lang zijn. Grosso modo gezien komt de ligging en het verloop overeen met de kartering op de loopgravenkaart. De loopgraaf bleek ofwel voorzien te zijn van een beschoeiing in metalen golfplaten op de bodem ofwel werden geen beschoeiingselementen gebruikt. Vondstmateriaal is eerder beperkt, mede door het beperkt gebruik van deze loopgraaflijn. Aan de borst- en rugzijde werd de loopgraaf geflankeerd door extra beschermende bermen die opgeworpen werden vanuit extractiegreppels. Deze greppels, aan de voor- en achterzijde van de getande loopgraaf, volgen volgens een vrij rechtlijnig tot licht golvend verloop de ligging van de loopgraaf op korte afstand. De opbouw van deze linie werd eerder reeds onderzocht ter hoogte van de Sint-Jansstraat en de Sappenleen bij onderzoeken uitgevoerd door Monument Vandekerckhove en Ruben Willaert⁴. In beide gevallen bestaat de linie ook hier uit een getande loopgraaf voorzien van extractiegreppels en een opgeworpen berm aan de borst- en rugzijde. Op de bodem werden metalen golfplaten gebruikt. Het vondstmateriaal beperkte zich tot enkele munitiepatronen, wat glaswerk, slachtafval en een insigne van de Royal Irish Rifles.

Onderstaande figuur geeft het hypothetische verloop weer van de aangetroffen loopgravenlinie aan de Ouderdomseweg die in grote lijnen overeenkomt met de gekarteerde loopgraaf. Wel toont het archeologisch onderzoek aan dat de loopgraaf niet tot aan de straatzijde doorloopt, maar iets vroeger stopt.

⁴ Beke et al. 2013

Figuur 35 Projectie van de loopgravenkaart uit mei 1918 op het sleuvenplan.

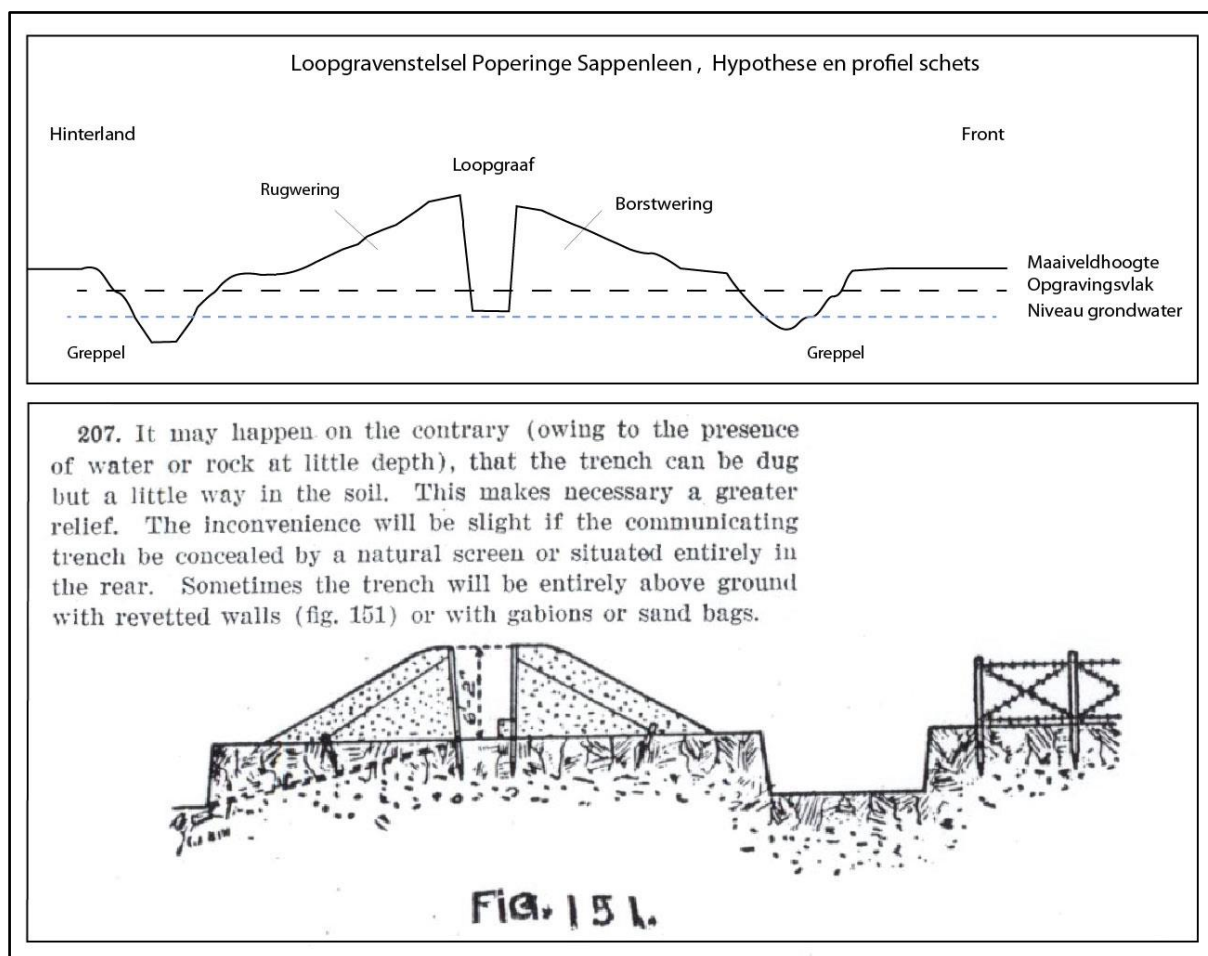
Figuur 36 Hypothetisch verloop van de *Poperinge Line* (zwart) met de borst- en rugweringsgreppels (groen).

Figuur 37 Zicht op de getande loopgraaf en de extractiegreppel aan de rugzijde met centraal een rechthoekige Britse *elephant shelter* (bron: Poperinge – Sint-Jansstraat - Heyvaert et al. 2011).

Figuur 38 Zicht op de metalen golfplaten als vloerbedekking in de Poperinghe Line met rechts zicht op de *elephant shelter* (bron: Poperinge – Sint-Jansstraat - Heyvaert et al. 2011).

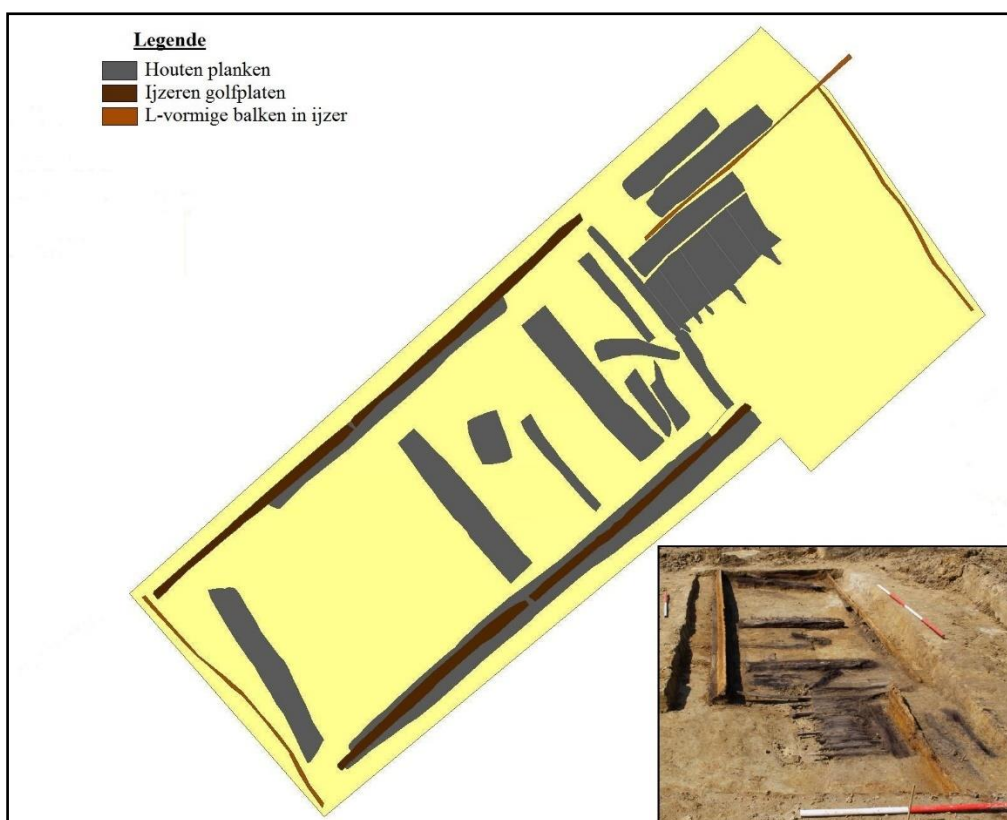

Figuur 39 Schematische weergave van de Poperinghe Line met borst- en rugweringsgreppels, een opgeworpen berm en de centrale loopgraaf (bron: Poperinge – Sappenleen - Beke et al. 2013).

Figuur 40 Insigne van de Royal Irish Rifles (bron: Poperinge – Sint-Jansstraat - Heyvaert et al. 2011).

In het proefsleuvenonderzoek werd bovendien een Britse *elephant shelter* aangetroffen. Ook deze structuren zijn reeds gekend uit eerder onderzoek aan de Sint-Jansstraat⁵. Een *elephant shelter* is opgebouwd uit twee houten liggers aan de lange zijden waarop metalen L-vormige profielen werden gemonteerd. Op deze profielen werden de boogvormige metalen golfplaten bevestigd die de dakconstructie vormden. In veel gevallen werd de dakconstructie extra beveiligd door het opwerpen van zand of zandzakken. Intern zijnde structuren meestal voorzien van een planken vloer, in sommige gevallen werd zelfs baksteen gebruikt, en een mogelijke rudimentaire haardplaats. Voorbeelden van dergelijke *elephant shelters* zijn goed gekend en werden onder andere aan de Sint-Jansstraat en de Sappenleen in Poperinge aangetroffen⁶. Bij deze schuilplaatsen konden vloeren in hout maar ook in beton vastgesteld worden.

Figuur 41 Detailtekening van de *elephant shelter* met in het inzetkaartje een overzichtsfoto (bron: Poperinge – Sint-Jansstraat - Heyvaert et al. 2011).

⁵ Heyvaert et al. 2011

⁶ Heyvaert et al. 2011 en Beke et al. 2013

Figuur 42 Zicht op de *Poperinghe Line* met bijbehorende *elephant shelters* (bron: Poperinge – Sappenleen - Beke et al. 2013).

Figuur 43 Zicht op een eenvoudige Britse *elephant shelter* (bron: Heyvaert et al. 2011).

Als laatste spoor uit de Eerste Wereldoorlog geldt de krengebegraving die niet ver van de gekarteerde barakken werd teruggevonden. Krengebegravingen van dieren uit de Eerste Wereldoorlog werden de afgelopen jaren meerdere malen aangetroffen tijdens archeologische onderzoeken waaronder: Reningelst-Kriekestraat (2009), Poperinge-Sappenleen (2011/2012), Fluxys Alveringem-Maldegem (2014-2015) en Watou-Oude Provenstraat (2015). De paarden en muildieren werden tijdens de oorlog aanzien als mede-soldaten en werden na dodelijke verwondingen begraven in grafkuilen.

Figuur 44 Paardenbegravingen aangetroffen aan de Sappenleen in Poperinge (bron: Ervynck et al. 2013).

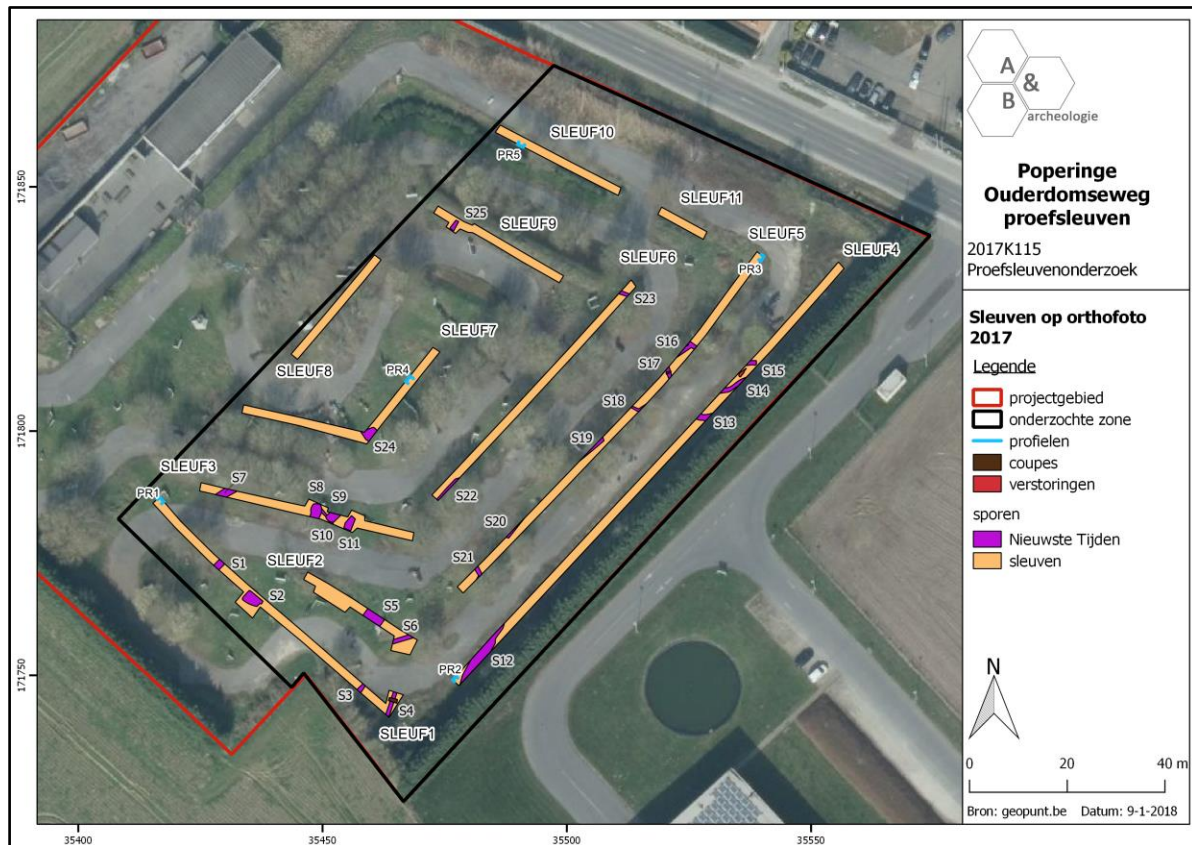

Figuur 45 Zicht op de krengebegravingen aangetroffen in Watou aan de Oude Provenstraat op een Amerikaanse kampsite uit het begin van 1918 (Apers et al. 2015).

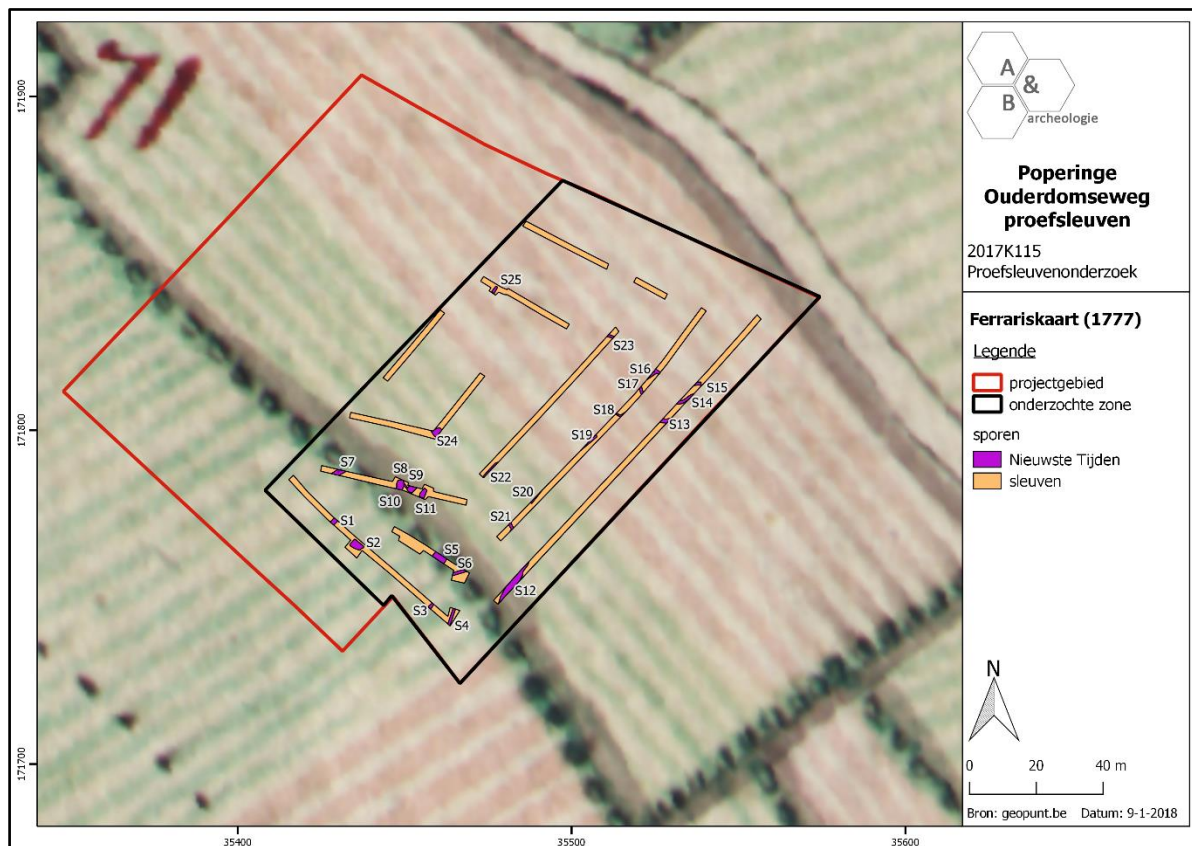
Als laatste is nog een niet nader te dateren sterk uitgelopen greppel het vermelden waard. Gezien zijn vulling moet deze ruim te dateren zijn tussen de metaaltijden en middeleeuwse periode. Bewoningssporen of andere elementen die wijzen op bewoning (kuilen, afvalkuilen, ...) werden niet aangetroffen.

Het archeologisch vooronderzoek heeft aangetoond dat sporen uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig zijn binnen het plangebied. Het gaat om de zogenaamde loopgraaf van de *Poperinghe Line* aangelegd eind 1917/begin 1918. De loopgraaf is onderzocht kunnen worden naar opbouw en verloop en is uit eerdere onderzoeken reeds goed gekend. Daarnaast werd een *elephant shelter* teruggevonden. Ook deze typische Britse schuilplaatsen zijn in de regio reeds eerder geattesteerd en gekend. Als laatste geldt nog een krengebegravingen. Archeologische onderzoeken hebben de afgelopen jaren meerdere krengebegravingen uit de Eerste Wereldoorlog opgeleverd, meestal in combinatie met een kampsite. In dit geval tonen de cartografische bronnen twee barakken aan vlak ten noordwesten van de begraafing. Van de barakken zelf werden geen sporen aangetroffen. Ook werden geen afvalkuilen teruggevonden die hiermee in verband kunnen staan. Oudere sporen werden met uitzondering van een uitgelopen greppel niet aangetroffen. De aangetroffen archeologische sporen konden tijdens het proefsleuvenonderzoek voldoende worden onderzocht om een antwoord te kunnen bieden op de onderzoeksvragen. De kans is zeer klein dat een verder archeologisch onderzoek, in de vorm van een

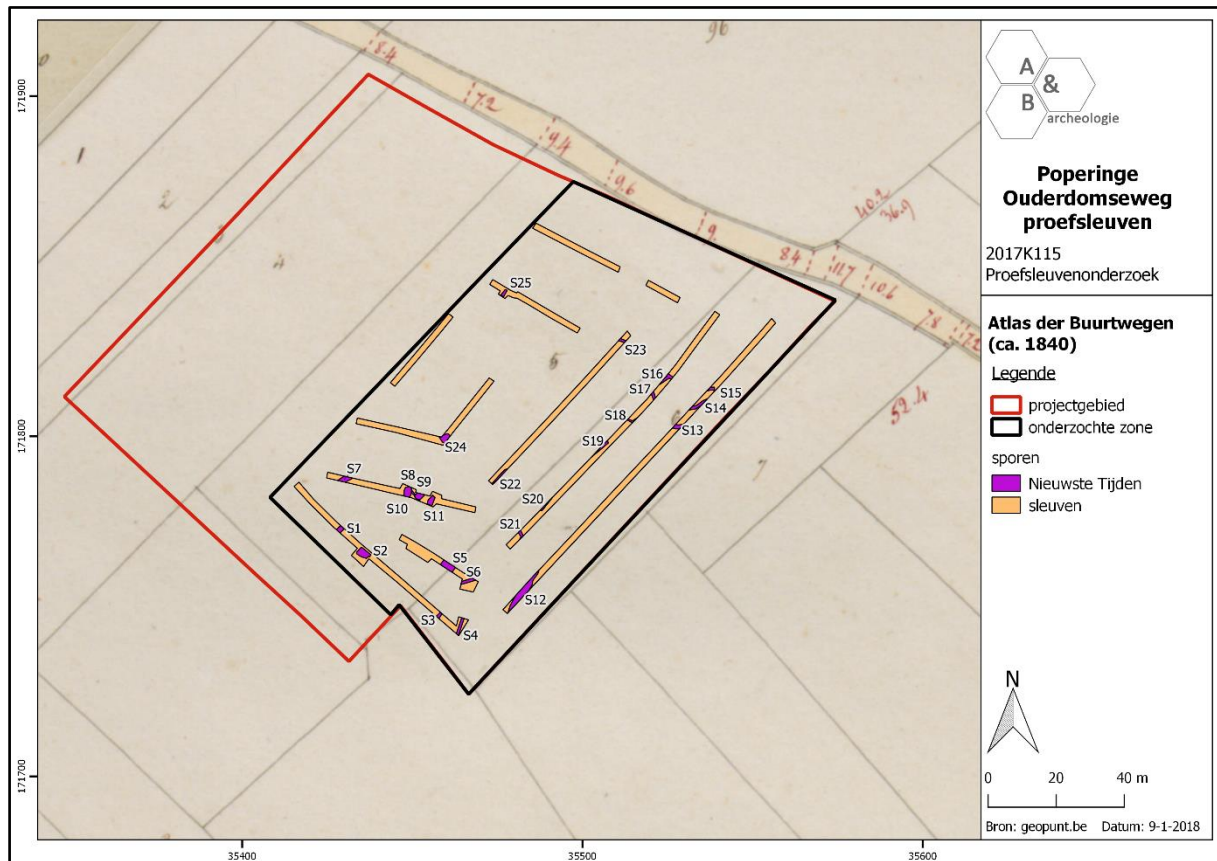
opgraving of een verdere uitwerking van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, meer gegevens aan het licht zal brengen en nuttige kenniswinst zal opleveren. Een verder onderzoek is bijgevolg niet nodig.

Figuur 46 Projectie van het sleuvenplan op de orthofoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 47 Projectie van het sleuvenplan op de Ferrariskaart (bron: geopunt).

Figuur 48 Projectie van de sleuven op de Atlas Der Buurtwegen (bron: geopunt).

2.7. Synthese

2.7.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Het archeologisch vooronderzoek heeft aangetoond dat sporen uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig zijn binnen het plangebied. Het gaat om de zogenaamde loopgraaf van de *Poperinghe Line* aangelegd eind 1917/begin 1918. De loopgraaf is onderzocht kunnen worden naar opbouw en verloop en is uit eerdere onderzoeken reeds goed gekend. Daarnaast werd een *elephant shelter* teruggevonden. Ook deze typische Britse schuilplaatsen zijn in de regio reeds eerder geattesteerd en gekend. Als laatste geldt nog een krengebegraving. Archeologische onderzoeken hebben de afgelopen jaren meerdere krengebegravingen uit de Eerste Wereldoorlog opgeleverd, meestal in combinatie met een kampsite. In dit geval tonen de cartografische bronnen twee barakken aan vlak ten westen van de begraving. Oudere sporen werden met uitzondering van een uitgeloopte greppel niet aangetroffen. Bewoningsporen of andere sporen die wijzen op bewoning (kuilen, afvalkuilen, ...) werden niet aangetroffen. De aangetroffen archeologische sporen konden tijdens het proefsleuvenonderzoek voldoende worden onderzocht om een antwoord te kunnen bieden op de onderzoeksvragen. De kans is zeer klein dat een verder archeologisch onderzoek, in de vorm van een opgraving of een verdere uitwerking van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, meer gegevens aan het licht zal brengen en nuttige kenniswinst zal opleveren. Een verder onderzoek is bijgevolg niet nodig.

2.7.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?

Er werden 25 sporen aangetroffen die voornamelijk toe te schrijven zijn aan de Eerste Wereldoorlog, waaronder een loopgraaf met extractiegreppels, een schuilplaats, een krengebegraving en bomkraters. Explosieven werden niet aangetroffen. Als laatste werd nog één uitgeloopte greppel aangesneden.

- Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?

De uitgeloopte greppel wijst op een indeling in percelen. Op basis van de vulling en afwezigheid van vondstmateriaal kan deze ruim tussen de metaaltijden en middeleeuwen gedateerd worden. De andere sporen behoren toe aan militaire verleden tijdens de Eerste Wereldoorlog.

- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De bewaringstoestand van de sporen is matig tot goed te noemen. De aanleg van de wegenis voor het voormalig kart- en paintballterrein hebben enige verstoringen met zich meegebracht, waaronder een gedeeltelijke verstoring van de krengebegraving.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De sporen behoren toe aan de eindfase van de Eerste Wereldoorlog en kunnen gedateerd worden op het einde van 1917 of het begin van 1918. De sporen kaderen in de verdedigingsgordel rondom Poperinge uit vrees van een Duitse opmars en het lenteoffensief.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

De sporen behoren in hoofdzaak toe aan de Eerste Wereldoorlog. Daarnaast werd één ongedateerde uitgeloopte greppel teruggevonden.

- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

De ongedateerde greppel wijst op een indeling van het gebied in percelen voor landbouw.

- Zijn er indicaties dat de bodem (deels) verstoord is?

De aanleg van de wegen heeft enige verstoringen met zich meegebracht, net als de aanleg van het paintballterrein. Ook zal bij de aanleg van de wal aan de straatzijde delen van de grond weggraven zijn waardoor ook hier sprake is van een verstoring. Globaal genomen is het terrein matig verstoord.

- Wat is de bodemopbouw?

In het plangebied is duidelijk sprake van een A-C profiel waarbij meteen onder de teelaarde de C-horizont aanwezig is.

- In welke mate is het terrein onderhevig geweest aan erosie, en heeft dit een impact gehad op het archeologisch bodemarchief?

Het terrein zelf is niet onderhevig geweest aan erosie.

- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een (goed bewaarde) steentijd artefactensite?

Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een steentijd site binnen de grenzen van het plangebied.

- Is er verder archeologisch onderzoek nodig in de vorm van een archeologische opgraving? Zo ja, specificeer.

Er is geen verder archeologisch onderzoek nodig. Alle onderzoeksvragen zijn kunnen beantwoord worden. Voor de aangetroffen sporen en structuren zijn parallellen gekend. Het verloop en de opbouw van de loopgraaf is onderzocht kunnen worden.

3. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Poperinge Ouderdomseweg, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject.

Het totale onderzoeksgebied was 10511m² groot. In het noordoosten van het terrein was een brede omwalling aanwezig, vlak aan en parallel aan de Ouderdomseweg. Deze omwalling met een oppervlakte van ca. 800m² kon niet onderzocht worden, waardoor de onderzoekbare zone ca. 9700m² bedraagt. Hiervan werd 1145m² (11,8%) onderzocht door middel van proefsleuven, en 75m² (0,8%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkinggraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarsseuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee met 12,6% voldoende behaald. In de praktijk werd meer oppervlakte opengelegd door middel van proefsleuven.

Het archeologisch vooronderzoek heeft aangetoond dat sporen uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig zijn binnen het plangebied. Het gaat om de zogenaamde loopgraaf van de Poperinghe Line aangelegd eind 1917/begin 1918. De loopgraaf is onderzocht kunnen worden naar opbouw en verloop en is uit eerdere onderzoeken reeds goed gekend. Daarnaast werd een *elephant shelter* teruggevonden. Ook deze typische Britse schuilplaatsen zijn in de regio reeds eerder geattesteerd en gekend. Als laatste geldt nog een krengbegraafplaats. Archeologische onderzoeken hebben de afgelopen jaren meerdere krengbegraafplaatsen opgeleverd, meestal in combinatie met een kampsite. In dit geval tonen de cartografische bronnen twee barakken aan vlak ten westen van de begraafplaats. Oudere sporen werden met uitzondering van een uitgeloopte greppel niet aangetroffen. De aangetroffen archeologische sporen konden tijdens het proefsleuvenonderzoek voldoende worden onderzocht om een antwoord te kunnen bieden op de onderzoeksvragen. De kans is zeer klein dat een verder archeologisch onderzoek, in de vorm van een opgraving of een verdere uitwerking van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, meer gegevens aan het licht zal brengen en nuttige kenniswinst zal opleveren. Een verder onderzoek is bijgevolg niet nodig.

4. Bibliografie

- <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3909>
- www.geopunt.be
- APERST., 2015, *Evaluatienota Watou-Oude Provenstraat*, Ingelmunster.
- BEKE F. en HAZEN P., 2013, *Archeologisch opgraving te Sappenleen (Poperinge)*, Ruben Willaert bvba, Sijsele.
- LENTACKER A. en ERVYNCK A., 2013, 'The shoot horses, don't they?' Paarden en muildieren als oorlogserfgoed, in: *Conflict in Contact I 2013* p. 88-92.
- HEYVAERT B., BRACKE M. en ACKE B., 2011, *Archeologisch onderzoek Sint-Jansstraat Poperinge*, basisrapport oktober 2011, Ingelmunster.

5. Bijlages

- Referentieprofielen

Projectcode		2017K115			Coördinaten	X 35478; Y 171751	
Type onderzoek		Proefsleuven					
Profielnummer		PR2			Hoogte	+26,46m TAW	
Oriëntatie		NO-ZW			Grondwater	niet bereikt	
Datum		21/12/2017			Classificatie	Ldc en Lca	
Weer		Grijs - mistig				Matig natte zandleembodem	
Beschrijving		Maarten Bracke			Fotonr	49	
Landgebruik		Tuin, wegenis, ...			Plannr	Zie allesporenkaart	
Vegetatie		Gras					
Horizont		Diepte (cm)		Methode beschrijving	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind		bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
H1	Ap	0	55	Droog	Ja	Duidelijk	Recht
H2	C	55		Droog	/	/	/
Kleur (visueel)		Vochtigheid		Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen	
				symbool	beschrijving		
Donkerbruingrijs		Nat		L	Zandleem	/	
Bruin -witgrijs gevlekt		Nat		L	Zandleem	/	

Figuur 49 Zicht op profiel 2 (sleuf 4) met aanduiding van de stratigrafische eenheden.

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied voor het verwijderen van de obstakels en bomen (foto overgenomen uit de bureaustudie).	5
Figuur 2 Zicht op het plangebied tijdens het proefsleuvenonderzoek en de uitbraak van de asfaltverhardingen ter hoogte van sleuf 1.	5
Figuur 3 Zicht op het plangebied in het noordoosten met de omwalling aan de straatzijde. Voor de aanleg van de omwalling werd grond gebruikt die weggegraven werd voor de aanleg van de weg. Deze weg ligt beduidend lager dan het westelijke deel.	6
Figuur 4 Zicht op de funderingswijze van de asfaltwegen (asfalt en compact steenslag).	6
Figuur 5 Sleuvenplan geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).	9
Figuur 6 Projectie van de sleuven op de orthofoto van 2016 (bron: geopunt.be).	9
Figuur 7 Aanleg en opschaven van een kijkvenster in sleuf 1 met een Britse Elephant (Eerste Wereldoorlog).	10
Figuur 8 Aanleg van de proefsleuven.	10
Figuur 9 Zicht op het plangebied vanuit de oostelijke hoek.	11
Figuur 10 Opmetingen van de proefsleuven.	11
Figuur 11 Uitsnede uit de bodemkaart (bron: bureaustudie – Bart Bot archeologie).	13
Figuur 12 Profiel 1 in sleuf 1 (centrale deel).	13
Figuur 13 Profiel 2 in sleuf 2 (noordelijke deel).	14
Figuur 14 Profiel 3 in sleuf 6 (zuidelijke deel).	14
Figuur 15 Allesporenkaart geprojecteerd op het huidige kadaster (bron: geopunt.be).	15
Figuur 16 Zicht op de rechthoekige Elephant shelter (sleuf 1 – S2).	16
Figuur 17 Zicht op de rechthoekige Elephant shelter (sleuf 1 – S2).	17
Figuur 18 Centrale controleput in de shelter met een maximale diepte van ca. 50cm. Een houten vloer werd niet vastgesteld. Mogelijk is deze reeds vergaan of gerecupereerd.	17
Figuur 19 Zicht op de getande loopgraaf S6 in sleuf 2.	18
Figuur 20 Zicht op de loopgraaf (sleuf 5 – S16) met resten van de golfplaten beschoeiing.	19
Figuur 21 Zicht op de loopgraafsegmenten met aanduiding van het verder verloop (sleuf 5).	20
Figuur 22 Coupe op de getande loopgraaf met een vloer in metalen golfplaat (sleuf 1 – S4).	21
Figuur 23 Coupe op de getande loopgraaf zonder enige beschoeiing (Sleuf 5 – S17).	21
Figuur 24 Zicht op de borstweringsgreppel met een licht golvend verloop (sleuf 4 – S14).	22
Figuur 25 Coupe op de extractiegreppel aan de rugzijde (S3 – sleuf 1).	22
Figuur 26 Zicht op de krengebegraving met onderaan de positie van het hoofd. In het profiel is duidelijk een verstoorde bodemopbouw op te merken.	23
Figuur 27 Zicht op de onderkaak na het lichten. Deze bleek in zeer slechte staat, waarbij duidelijk al enkele breuklijnen kunnen opgemerkt worden. Enkel de tanden konden behouden blijven.	24
Figuur 28 Zicht op bomkrater S24 in sleuf 7. De bomkrater heeft een diameter van ca. 2,4m en behoort toe aan een zwaarder Duits kaliber.	24
Figuur 29 Zicht op de uitgeloogde greppel S10 in sleuf 3.	25
Figuur 30 Doorsnede van de uitgeloogde greppel S10 met bovenaan een mangaanrijke witgrijze vulling en onderin een vrij steriele witgrijze laag.	26
Figuur 31 Britse kam in bakeliët (inventarisnummer 1).	28
Figuur 32 Bodemfragment met stempel van Badonviller Demi Porcelaine (inventarisnummer 1).	28
Figuur 33 Twee wandscherven van een drinktas of kom (inventarisnummer 2).	29

Figuur 34 Selectie van het botmateriaal van het paard of muildier met de twee hoefijzers. Het botmateriaal vertoont diverse splijtbreuken en werd daarom meteen na het reinigen gefotografeerd vooraleer het bot degradeert en uiteenvalt.	29
Figuur 35 Projectie van de loopgravenkaart uit mei 1918 op het sleuvenplan.	33
Figuur 36 Hypothetisch verloop van de <i>Poperinghe Line</i> (zwart) met de borst- en rugweringsgreppels (groen).	33
Figuur 37 Zicht op de getande loopgraaf en de extractiegreppel aan de rugzijde met centraal een rechthoekige Britse elephant shelter (bron: Heyvaert et al. 2011).	34
Figuur 38 Zicht op de metalen golfplaten als vloerbedekking in de Poperinghe Line met rechts zicht op de Elephant Shelter (bron: Heyvaert et al. 2011).	34
Figuur 39 Schematische weergave van de Poperinghe Line met borst- en rugweringsgreppels, een opgeworpen berm en de centrale loopgraaf (bron: Beke et al. 2013).	35
Figuur 40 Insigne van de Royal Irish Rifles (bron: Heyvaert et al. 2011).	35
Figuur 41 Detailtekening van de Elephant shelter met in het inzetkaartje een overzichtsfoto (bron: Heyvaert et al. 2011).	36
Figuur 42 Zicht op de Poperinghe Line met bijbehorende Elephant shelters (bron: Beke et al. 2013).	37
Figuur 43 Zicht op een eenvoudige Britse elephant shelter (bron: Heyvaert et al. 2011).	37
Figuur 44 Paardenbegravingen aangetroffen aan de Sappenleen in Poperinge (bron: Eryvynck et al. 2013).....	38
Figuur 45 Zicht op de krengebegravingen aangetroffen in Watou aan de Oude Provenstraat op een Amerikaanse kampsite uit het begin van 1918 (Apers et al. 2015).	39
Figuur 46 Projectie van het sleuvenplan op de orthofoto van 2016 (bron: geopunt.be).	41
Figuur 47 Projectie van het sleuvenplan op de Ferrariskaart (bron: geopunt).	41
Figuur 48 Projectie van de sleuven op de Atlas Der Buurtwegen (bron: geopunt).	42
Figuur 49 Zicht op profiel 2 (sleuf 4) met aanduiding van de stratigrafische eenheden.	48

• Fotolijst proefsleuvenonderzoek 2017K115

Fotonr	Type	Spoornr/Profielnr	Werkput/Sleuf	Vlak	Datum	Vondstnr
1	profiel	PR1	1	/	21/12/2017	/
2	spoor	1	1	/	21/12/2017	/
3	spoor	2	1	/	21/12/2017	/
4	spoor	2	1	/	21/12/2017	/
5	spoor	2	1	/	21/12/2017	/
6	Overzicht	/	1	/	21/12/2017	/
7	spoor	3	1	/	21/12/2017	/
8	spoor	4	1	/	21/12/2017	/
9	coupe	4	1	/	21/12/2017	/
10	overzicht	/	2	/	21/12/2017	/
11	spoor	5	2	/	21/12/2017	/
12	spoor	6	2	/	21/12/2017	/
13	spoor	6	2	/	21/12/2017	/
14	spoor	7	3	/	21/12/2017	/
15	overzicht	/	3	/	21/12/2017	/
16	spoor	8	3	/	21/12/2017	/
17	spoor	9	3	/	21/12/2017	/
18	spoor	10	3	/	21/12/2017	/
19	Spoor	11	3	/	21/12/2017	/
20	overzicht	/	3	/	21/12/2017	/
21	coupe	10	3	/	21/12/2017	/
22	profiel	2	4	/	21/12/2017	/
23	overzicht	/	4	/	21/12/2017	/
24	spoor	12	4	/	21/12/2017	/
25	spoor	12	4	/	21/12/2017	/
26	overzicht	/	4	/	21/12/2017	/

Nota Poperinge Ouderdomseweg

27	overzicht	/	4	/	21/12/2017	/
28	overzicht	/	4	/	21/12/2017	/
29	spoor	13	4	/	21/12/2017	/
30	spoor	14	4	/	21/12/2017	/
31	Spoor	15	4	/	21/12/2017	/
32	Overzicht	/	4	/	21/12/2017	/
33	profiel	3	5	/	21/12/2017	/
34	spoor	16	5	/	21/12/2017	/
35	spoor	16	5	/	21/12/2017	/
36	spoor	16	5	/	21/12/2017	/
37	spoor	17	5	/	21/12/2017	/
38	Spoor	17	5	/	21/12/2017	/
39	spoor	18	5	/	21/12/2017	/
40	overzicht	/	5	/	21/12/2017	/
41	overzicht	/	5	/	21/12/2017	/
42	spoor	19	5	/	21/12/2017	/
43	spoor	20	5	/	21/12/2017	/
44	spoor	21	5	/	21/12/2017	/
45	overzicht	/	5	/	21/12/2017	/
46	spoor	22	6	/	21/12/2017	/
47	overzicht	/	6	/	21/12/2017	/
48	Overzicht	/	6	/	21/12/2017	/
49	spoor	23	6	/	21/12/2017	/
50	spoor	17	5	/	21/12/2017	/
51	overzicht	/	7	/	21/12/2017	/
52	spoor	24	7	/	21/12/2017	/
53	profiel	4	7	/	21/12/2017	/
54	spoor	2	1	/	21/12/2017	/

55	spoor	3	1	/	21/12/2017	/
56	overzicht	/	8	/	21/12/2017	/
57	spoor	25	9	/	21/12/2017	/
58	overzicht	/	9	/	21/12/2017	/
59	Overzicht	/	10	/	21/12/2017	/
60	Profiel	5	10	/	21/12/2017	/
61	Overzicht	/	11	/	21/12/2017	/

- Plannenlijst proefsleuvenonderzoek 2017K115

Plannummer	Type	Onderwerp	Schaal	Digitaal	Datum
1	Sleuvenplan	Allesporenkaart op kadaster	Onbepaald	X	9/01/2018

Sporenlijst

2017K115 Proefsleuvenonderzoek

Spoornr	Werkput/Sleuf	Vlak	Interpretatie	Vorm	Associatie	Datum	Afmetingen	Aflijning	Datering	Coupe	Diepte	Opmerkingen	Laag				Bouwelement				Relatie	Vondstnr.	Staalnr.	Fotonr.	Tekeningnr.
													Aard	Kleur	Textuur	Inclusies	Bioturbatie	Constructie	Fasering	Materiaal	Afwerking	Techniek			
1	1	1	gracht	rechtlijnig		21/12/2017		vaag	recent					GRZW	L		ja								
2	1	1	schuilplaats	rechthoekig		21/12/2017		scherp	WOI	ja	50cm			GRBR	L		ja								
3	1	1	extractiegrepel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI	ja	15cm			GRBR	L		ja								
4	1	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI	ja	15cm			GRBR	L		ja	golfplaat		metaal				VNR 1	
5	2	1	extractiegrepel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
6	2	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
7	3	1	gracht?	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	recent					GRBR	L		ja								
8	3	1	bomkrater	cirkel		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
9	3	1	bomkrater	cirkel		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
10	3	1	greppel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	onbepaald	ja	50cm	uitgeploegd		WIGR	L		ja								
11	3	1	kuil?	onregelmatig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
12	4	1	extractiegrepel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
13	4	1	extractiegrepel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
14	4	1	extractiegrepel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
15	4	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
16	5	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
17	5	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI	ja	20cm			GRBR	L		ja							VNR 2	
18	5	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
19	5	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
20	5	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
21	5	1	loopgraaf	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
22	6	1	extractiegrepel	rechtlijnig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
23	6	1	kuil?	onregelmatig		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
24	7	1	bomkrater	cirkel		21/12/2017		scherp	WOI					GRBR	L		ja								
25	9	1	krengbegraaving	rechthoekig		21/12/2017		scherp	WOI	ja	25cm			GRBR	L		ja							VNR 3	

Vondstenlijst

2017K115

Proefsleuvenonderzoek

Vondstnr	Spoornr	Laagnr	Kwadrant/Co upedeel	Werkput/ Sleuf	Vlak	Verzamelwijze	Datum	Maaswijdte	xyz	Categorie	Datering	Aantal	Gewicht (g)	Homogeniteit	Fotonr	Coupe- tekening	Vondst- tekening
1	4	/	/	1	1	aanleg / opschaven	21/12/2017			kam in bakeliet en bodemfragment in industrieel wit	WOI	2	10	ja	31 en 32	/	/
2	17	/	/	5	1	coupe	21/12/2017			industrieel wit	WOI	2	10	ja	33	/	/
3	25	/	/	9	1	coupe	21/12/2012			botmateriaal en twee hoefijzers	WOI	>20	>2000	ja	34	/	/

Poperinge Ouderdomseweg proefsleuven

2017K115
Proefsleuvenonderzoek

Allesporenkaart op kadasterkaart (basiskaart GRB)

Legende

- projectgebied
- onderzochte zone
- profielen
- coupes
- verstoringen
- sporen
- Nieuwste Tijden
- sleuven

